

Zgnilec amerykański - informacja Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kolbuszowej

Zgnilec amerykański - informacja

Zgnilec amerykański - to choroba zakaźna czerwiu pszczelego, wywoływana jest przez *Penibacillus larvae* - gram dodatni. Ta bakteria wytwarza niezwykle wytrzymałe przetrwalniki. Najczęściej pojawia się latem, na początku choroby można zaobserwować zamarcie pojedynczych larw, które dość trudno dostrzec. Larwy matowieją i ciemnieją przybierając kolor od ciemno-kremowego poprzez brązowy, aż do prawie czarnego. Larwy stają się miękkie, zamieniają się w kleistą masę, którą jeśli trafimy na odpowiedni moment, można wyciągnąć z komórki za pomocą zapałki w postaci cienkich nitki (posiada zapach podobny do palonych włosów).

Dopiero z czasem gdy choroba się rozwinie na plastrze można zaobserwować wilgotny i pociemniały zasklep z martwymi larwami. Zasklep ten zapada się i jest podziurawiony przez pszczoły które próbują usunąć martwe larwy. Po kilku tygodniach larwy wysychają tworząc czarne i trudne do dostrzeżenia strupki, mocno przylegające do ścianek komórki.

W larwie zmarłej z powodu infekcji *penibacillus larvae* może znajdować się 2,5 mld spor, które są roznoszone przez pszczoły po całym gnieździe. Przetrwalniki niezwykle łatwo przenoszą się za pośrednictwem pszczoł, jak i nieświadomie przez samego pszczelarza - na obuwiu, odzieży, ramkach, produktach pszczelich lub sprzęcie pasiecznym pożyczonym lub sprzedanym innemu pszczelarzowi.

Jest to niebezpieczne, gdyż spory są niezwykle odporne na działanie zarówno warunków środowiska, jak również wielu środków dezynfekcyjnych. Niektóre źródła mówią, że przetrwalniki zgnilca w środowisku mogą pozostawać ponad 50 lat, na plastrach natomiast około 20 lat. Nawet gotowanie nie zabija form przetrwalnikowych - zbadano, że w miodzie gotowanym w 100°C spory pozostają zakaźne aż przez 5 dni. Dezynfekcja alkoholem również nie jest skuteczna, gdyż zanurzone w 95% alkoholu przetrwalniki zachowują zakaźność przez 45 dni. Dlatego też wszystkie zmiany czerwiu powinny wzbudzić niepokój pszczelarza.

Najczęstszymi przyczynami rozprzestrzeniania się choroby są !!!

błędy popełniane przez pszczelarzy - brak higieny, brak wymiany starych plastrów na nowe, składowanie starych ramek przez bardzo długi okres czasu, używanie zanieczyszczonego przetrwalnikami sprzętu. Inną ważną przyczyną jest okradanie przez silne rodziny martwych lub umierających zainfekowanych rodzin, wędrowniki pszczoł na obszary, na których występuje zgnilec - zwłaszcza w okresie słabego pożytku oraz zakup obcych pszczoł, będących nosicielami bakterii.

Na mocy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt - zgnilec amerykański podlega obowiązkowi zwalczania, natomiast rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2016 r. w sprawie zwalczania zgnilca amerykańskiego (Dz.U. 2016 poz. 1123) określa dokładnie jak zwalczać zgnilca amerykańskiego.

Na podstawie tych ustaw pszczelarz w przypadku podejrzenia choroby ma obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego faktu do Inspektoratu Weterynarii lub wójta.

W tym czasie rodzin pszczelich nie można przemieszczać ani wprowadzać na teren gdzie istnieje podejrzenie choroby osób postronnych. Należy wstrzymać się od wywożenia i zbywania produktów pszczelich, matek, odkładów itp. Następnie powiatowy lekarz weterynarii dokonuje badania klinicznego pasieki (przeglądu wszystkich rodzin) i pobiera próbki do badań. Jeżeli wynik jest ujemny wówczas z pasieki zostają zdjęte wszystkie zaostżenia jakie były nałożone. Jeżeli jednak wynik jest dodatni, wówczas powiatowy lekarz weterynarii oznacza pasiekę jako ognisko choroby, a w promieniu 6 km od niej wyznacza obszar zapowietrzony.

W obszarze zapowietrzonym dokonywane są przeglądy wszystkich rodzin pszczelich w celu sprawdzenia ich zdrowotności.

W ognisku choroby lekarz może nakazać:

- zniszczenie rodziny i odkażenie sprzętu,
- zniszczenie rodziny i sprzętu poprzez spalanie,
- lub przesiedlenie pszczół do odkażonego ula i spalanie gniazda i czerwiu.

Decyzja o dalszym postępowaniu z rodzinami jest uzależniona od stanu rodzin, stopnia zaawansowania choroby, pory roku, stanu technicznego uli lub rodzaju materiału z jakich zostały wykonane.

Po co najmniej 6 tygodniach od przeprowadzenia powyższych działań i odkażeniu pasieki uznanej za ognisko choroby, powiatowy lekarz weterynarii ponownie przeprowadza badanie kliniczne. Jeśli nie stwierdzi objawów choroby wówczas uznaje ognisko choroby za wygasłe. Ognisko zgnilca uznaje się za wygasłe również, gdy wszystkie rodziny pszczele zostaną spalone, a cały sprzęt i pasieczysko odkażone.

Najczęściej pszczelarze próbują ukryć chorobę bojąc się dużych strat wynikających z likwidacji rodzin i sprzętu. Jeśli jednak zdecydują się zgłosić chorobę powiatowemu lekarzowi weterynarii, to dostaną ze Skarbu Państwa odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zlikwidowanych rodzin i sprzętu.

Dla każdego pszczelarza palenie pszczół jest działaniem okrutnym, niestety w przypadku zgnilca amerykańskiego absolutnie koniecznym.

Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Kolbuszowej
Marek Olszowy